

Målnummer: UM8646-10 **Avdelning:** 1

Avgörandedatum: 2011-01-25

Rubrik: En utlänning som utvisats på grund av brott och som hålls i förvar får inte placeras i häkte utan att en särskild prövning görs om utlänningen genom placeringen tillfogas onödiga frihetsinskränkningar.

Lagrum: 1 kap. 8 § och 10 kap. 20 § första stycket 1 utlänningslagen (2005:716)

Rättsfall:

REFERAT

A ansökte i maj 2005 om asyl i Sverige. Migrationsverket avslog hans ansökan i augusti samma år. Utlänningsnämnden avslog den 9 december 2005 hans överklagande av verkets beslut.

A dömdes av Gävle tingsrätt genom två domar i november 2005 för dels snatteri, dels trafikbrott till dagsböter. Den 13 juni 2006 dömde Falu tingsrätt A för stöld, snatteri och häleri till villkorlig dom. Sistnämnda brott var begångna den 20 maj samma år. Vidare beslöt Falu tingsrätt att A skulle utvisas med förbud att återvända till Sverige före den 13 juni 2011. Svea hovrätt fastställde den 3 augusti 2006 Falu tingsrätts dom. Efter att A den 5 augusti 2006 avgett nöjdförklaring genom att förklara sig avstå från att överklaga hovrättens dom i utvisningsdelen beslöt polismyndigheten att han skulle tas i förvar i avvaktan på verkställighet av utvisningsbeslutet. Den 22 september 2006 beslöt polismyndigheten att A skulle frigges och ställas under uppsikt. Efter att han misskött uppsikten efterlystes han den 1 oktober 2007. Polismyndigheten i Stockholms län beslöt den 26 juli 2010 att A skulle tas i förvar. Migrationsverket fattade samma dag beslut med stöd av 10 kap. 20 § första stycket 1 utlänningslagen (2005:716) att A skulle placeras på kriminalvårdsanstalt, i häkte eller i arrest, eftersom han i samband med att han dömts för brott utvisats enligt 8 kap. 8 § utlänningslagen. Den 24 september 2010 fattade polismyndigheten och Migrationsverket nya beslut om förvar respektive placering.

A överklagade Migrationsverkets beslut om placering till Förvaltningsrätten i Stockholm, migrationsdomstolen.

Migrationsverket bestred bifall till överklagandet.

Förvaltningsrätten i Stockholm, migrationsdomstolen (2010-10-13, ordförande Hammarberg), avslog A:s överklagande med följande motivering. Enligt 10 kap. 20 § första stycket 1 utlänningslagen får Migrationsverket besluta att en utlänning som hålls i förvar ska placeras i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest, om utlänningen enligt 8 kap. 8 § utlänningslagen har utvisats på grund av brott. Några ytterligare rekvisit för att ett beslut om sådan placering ska få fattas innehåller inte bestämmelsen. Av handlingarna i målet framgår att A dömts till utvisning enligt 8 kap. 8 § utlänningslagen. Migrationsverket har därmed haft stöd för sitt beslut att placera honom i häkte.

A överklagade migrationsdomstolens dom och yrkade att han skulle placeras i ett vanligt förvar. Till stöd för sin talan anförde A bl.a. följande. I prop. 1996/97:147 anges som exempel att en utvisningsdömd grov våldsbrottsling

inte kan komma ifråga för placering på ett förvar. Exemplet i sig talar för att avsikten är att vederbörande ska komma att störa ordning och säkerhet på ett förvar. En för förmögenhetsbrott dömd person som inte är farlig för sig själv eller andra kommer med automatik att placeras på ett häkte eller liknande när personen väl humanitärt kan bli föremål för placering på ett vanligt förvar. Om det vore så att Migrationsverkets beslut egentligen inte kan angripas med framgång när det gäller en till utvisning dömd person, kan med fog sägas att någon prövning aldrig sker utan att placeringen alltid redan är avgjord i förhand.

Migrationsverket bestred bifall till överklagandet. Till stöd för sin inställning anförde verket bl.a. följande. Något ytterligare rekvisit än att utlänningen har dömts till utvisning finns inte i 10 kap. 20 § första stycket 1 utlänningslagen. Migrationsverket delar inte klagandens bedömning att det i varje fall måste göras en särskild lämplighets- eller säkerhetsmässig bedömning huruvida placering i t.ex. häkte ska ske, utöver ett konstaterande att ett gällande beslut av domstol om utvisning föreligger. Om så vore fallet hade detta rimligen kommit till uttryck i bestämmelsen. För att dömas till utvisning krävs enligt 8 kap. 8 § utlänningslagen dessutom att utlänningen har dömts till ett brott som kan leda till fängelse, eller i vart fall svårare påföljd än böter, och att det föreligger sådana försvårande omständigheter som anges i bestämmelsens andra stycke 1 och 2. Att bestämmelsen om placering enligt 10 kap. 20 § första stycket 1 utlänningslagen för Migrationsverkets del inte gjorts helt obligatorisk - genom att det stadgas att Migrationsverket får besluta om placering om beslut/dom om utvisning föreligger - ändrar inte Migrationsverkets bedömning. Förarbetena (prop. 1996/97:147) kan inte anses anvisa någon bestämd och ytterligare begränsning - än att beslut/dom om utvisning föreligger - för att Migrationsverket ska kunna besluta om placering även om ett exempel beträffande grova våldsbrottslingar ges (a. prop. s. 44).

Kammarrätten i Stockholm, Migrationsöverdomstolen (2011-01-25, Wahlqvist, Schött, referent, och Råberg), yttrade:

I målet är fråga om förutsättningarna för att med tillämpning av 10 kap. 20 § första stycket 1 utlänningslagen besluta om särskild placering i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest för en i förvar tagen utlänning som enligt 8 kap. 8 § samma lag har utvisats för brott.

I 1 kap. 8 § utlänningslagen anges att lagen ska tillämpas så att en utlännings frihet inte begränsas mer än vad som är nödvändigt i varje enskilt fall.

I 11 kap. utlänningslagen finns bestämmelser om hur en utlänning som hålls i förvar ska behandlas samt förutsättningarna för att därvid bl.a. begränsa utlänningsens rörelsefrihet. Enligt 2 § första stycket ska en utlänning som hålls i förvar enligt denna lag vistas i lokaler som har ordnats särskilt för detta ändamål. Migrationsverket har ansvaret för sådana lokaler. I paragrafens andra stycke anges att Migrationsverket har ansvaret för behandlingen och tillsynen av en utlänning som hålls i förvar. I tredje stycket anges att för behandlingen av en utlänning som enligt 10 kap. 20 § placerats i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest gäller lagen (1976:371) om behandlingen av häktade och anhållna m.fl. i tillämpliga delar. Utlänningen ska, utöver vad som följer av sist nämnda lag, beviljas de lättnader och förmåner som kan medges med hänsyn till ordningen och säkerheten inom anstalten, häktet eller arresten.

De utlännningar som enligt tidigare gällande utlänningsförfattningar togs i förvar placerades som regel i häkte, kriminalvårdsanstalt eller polisarrest. Genom en ändring den 1 oktober 1997 (SFS 1997:432) i då gällande utlänningslag överfördes ansvaret för förvarstagna personer och lokalerna de vistas i från polismyndigheterna till Statens invandrarverk. Syftet med lagändringen var att skapa ett regelsystem som i största möjliga utsträckning garanterar att förvarstagna utlännningar slipper vistas i häkte, kriminalvårdsanstalt eller

polisarrest. Huvudregeln blev att förvarstagna i stället ska placeras i förvarslokal. Det behölls dock en möjlighet att i vissa fall placera utlänningar i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest. I förarbetena till 1997 års lagändringar (prop. 1996/97:147 s. 31 och 41) anfördes bl.a. följande:

"Även i fortsättningen måste det finnas utrymme för att t.ex. placera de som uppträder på ett sätt som äventyrar deras egen eller andras säkerhet på kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest. Innan ett beslut om placering i t.ex. häkte övervägs, bör först möjligheterna att lösa problemet inom förvarsloken prövas framför allt när det gäller de personer som inte är utvisade på grund av brott.

[---] Den första punkten gäller utlänningar som utvisats på grund av brott och som hålls i förvar i avvaktan på verkställighet av beslutet. Denna punkt innehåller inte några ytterligare rekvisit för att ett beslut om en sådan placering skall få fattas. Avsikten med detta är att ge Invandrarverket möjlighet att besluta att t.ex. en grov våldsbrottsling inte kan komma i fråga för placering i en förvarslokal. Det behöver i dessa fall således inte ha förekommit någon incident i förvarsloken som ger anledning att befara att utlänningen av säkerhetsskäl inte kan vistas där."

Några ändringar i sak gjordes inte i samband med att bestämmelserna om placering av förvarstagen fördes över till nuvarande utlänningslag.

Migrationsöverdomstolen gör följande bedömning.

Redan av ordalydelsen i 10 kap. 20 § första stycket 1 utlänningslagen framgår att även den utlänning som utvisats på grund av brott och som hålls i förvar inte utan särskild prövning får placeras i häkte, kriminalvårdsanstalt eller polisarrest. Också med beaktande av bestämmelsen i 1 kap. 8 § utlänningslagen måste en individuell prövning göras, eftersom en sådan särskild placering generellt får anses vara mera ingripande för den i förvar hållne utlänningen än en placering i Migrationsverkets förvarslokaler med där i 11 kap. 3-11 §§ utlänningslagen angivna rättigheter och begränsningar i friheten. Det kan även noteras att enligt 6 kap. 15 § andra stycket utlänningsförordningen (2006:97) ett placeringsbeslut enligt 10 kap. 20 § utlänningslagen ska vara motiverat och sättas upp särskilt.

Av de redovisade uttalandena i prop. 1996/97:147 framgår att även om huvudregeln är att förvarstagna ska vistas i förvarslokaler, säkerhetsskäl kan motivera att en förvarstagen utlänning placeras i exempelvis häkte. I förarbetena ges som exempel att en grov våldsbrottsling inte kan komma ifråga att placeras i förvarslokal. Lagstiftaren har uppenbarligen ansett att enbart den omständigheten att en person begått en viss typ av brottslighet i sig kan motivera ett antagande att utlänningen kommer att äventyra säkerheten i förvarsloken. Detta leder emellertid inte till att varje typ av brottslighet - även om den har grundat allmän domstols beslut om utvisning - ska leda till beslut om att utlänningen placeras i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest. Det avgörande måste vara intresset av att kunna upprätthålla ordning och säkerhet i förvarsloken. En avvägning måste således göras i varje enskilt fall mellan detta intresse och kravet att utlänningens frihet inte begränsas mer än nödvändigt.

Förutom en dom för trafikbrott, där påföljden bestämdes till böter, är A endast dömd för förmögenhetsbrott av relativt begränsad omfattning, de senaste begångna för snart fem år sedan. Påföljden i den senare domen bestämdes till villkorlig dom, eftersom varken tingsrätten eller hovrätten ansåg brottsligheten vara av allvarigare art. Prövotiden för villkorliga domen har löpt ut. Det framgår inte av den senare brottmålsdomen att A i samband med brotten uppvisat något våldsamt eller hotfullt beteende. Det finns inte heller fog för att befara att den som dömts för motsvarande brottslighet i allmänhet skulle

komma att äventyra säkerheten i en förvarslokal, om denne placeras där.

Utvisningen har inte ännu kunnat verkställas på grund av att det inte kunnat fastställas till vilket land A kan utvisas. Det kan därför befaras att han kommer att hållas i förvar till dess tiden för det av hovrätten fastställda återreseförbudet går ut och beslutet om utvisning enligt 12 kap. 22 § andra stycket utlänningslagen därmed upphör att gälla.

Vid en sammantagen bedömning av angivna omständigheter får A:s frihet som förvarstagen mer än nödvändigt anses bli inskränkt genom Migrationsverkets placeringsbeslut med stöd av 10 kap. 20 § första stycket 1 utlänningslagen. Överklagandet ska därför bifallas på så sätt att Migrationsverkets placeringsbeslut undanröjs.

Migrationsöverdomstolens avgörande. Migrationsöverdomstolen bifaller överklagandet samt undanröjer migrationsdomstolens dom och Migrationsverkets beslut den 24 september 2010.

Sökord: Förvar; Placering i häkte; Utvisning pga. brott

Litteratur: Prop. 1996/97:147 s. 31 och 41
